

følgende af og til at citere enkelte Udtalelser af Ministeren — følgende: „Man tør heller ikke paastaa, at dette“ — altsaa den storslaaede Udvikling i Landbrugsproduktionen — „skyldes en særlig Grad af Dygtighed hos den danske Landmand indenfor sit Fag“. Ogsaa her gaar den højtærede Landbrugsminister saa vidt, at han er lige ved at tilføje et Tværtimod.

Jeg vil overlade den Forbavselse, der maa fylde enhver god dansk Landmand ved denne Udtalelse, til Afgørelse mellem Landbruget og dets Minister og indskrænke mig til i min Egenskab af Nationaløkonom at sige, at ogsaa dette er jo himmelraabende urigtigt. Netop Dygtigheden, den landøkonomiske Dygtighed, som den højtærede Minister paastaar, vi ikke tør smigre os med, har jo saa afgjort været bestemmende for hele den Udvikling, der blev skabt efter Omlægningen i Firserne. Behøver jeg at nævne Videnskabens Betydning for vor Smørproduktions Udvikling? Behøver jeg at nævne Teknikkens Betydning eller fremragende Industri- og Forretningsfolks Initiativ? Og behøver jeg sluttelig at paakalde Anerkendelse af det storslaaede Selvopdrags- og Organisationsarbejde, som den danske Landmand selv har præsteret, og som nu vækker vor Beundring og fylder os alle med Stolthed?

Man staar i Sandhed næsten maalløs overfor den Slags Paastande, og den psykologiske Forklaring herpaa findes vel først, naar vi kommer til Fortsættelsen af den højtærede Ministers Tale og ser, hvad det er, han har Brug for i sin særlige Religion. Thi naar det ikke er de naturlige Betingelser og ikke den menneskelige Dygtighed, der er medvirkende i den Udvikling, der er Tale om, saa maa Hovedsagen selvfølgelig være at finde i det, som efter den højtærede Landbrugsministers Mening er det afgørende, nemlig i vor Frihandel. Det er, fordi vi har holdt fast ved Frihandelen, at vi er naaet dertil, hvor vi er naaet. Ja, jeg maa tilstaa, at hermed er enhver Rekord slaet. Men jeg tror rigtignok samtidig, at selv den mest ivrige Landmandsforeningsmand vil sætte et noget betænkeligt Ansigt op ved saaledes at se, at det er den danske Frihandel, der er alt, og han selv og hans Jord intet.

Den højtærede Landbrugsminister tog sig for at gaa rundt til de samme Markeder, jeg havde besøgt, for at vise, at jeg havde haft Uret i min Fremstilling af disse Landes Politik og navnlig i mine Udtalelser om den Virkning, den havde haft over-

for vor Afsætning. Da jeg ikke er blevet overbevist af den højtærede Landbrugsministers Fremstilling, vil jeg tillade mig at følge ham igen, og jeg vil da endnu en Gang gaa Kredsen igennem.

Først kommer vi til England, om hvilket Marked den højtærede Minister siger, at det atter er Hovedmarkedet for vor Landbrugseksport, efter at han i øvrigt har godkendt den Fremstilling, jeg gav, at Forholdene efter Krigen paa dette Marked var højst utilfredsstillende for os. Under Hensyn til, at det engelske Marked saaledes atter kan aftage Hovedmassen af vor Landbrugseksport, kan den højtærede Landbrugsminister ikke dele mit mørke Syn, han føler sig tilfreds med England som vor Hovedkunde. Jeg som Nationaløkonom føler mig i højeste Grad utilfreds dermed, og jeg skulde tro, at Forholdene efter Krigen klart maatte vise, hvilke Færer det er, jeg er bange for, naar man saaledes under forandrede Vilkaar og navnlig under forandrede Udsigter maa basere hele vort Salg paa en eneste Kunde. Den monopoliserede Køber er ikke Spor af morsommere at have med at gøre end den monopoliserede Sælger, og i hele den højtærede Landbrugsministers Udredning manglede jeg det for mig afgørende, nemlig Beviset for, at vi ikke, hvis vi stadig havde kunnet opretholde vore spredte Markeder ude omkring, dem, vi delvis har tabt eller er blevet indsnævret paa, kunde have opnaaet højere Priser, altsaa bedre Vilkaar for den samlede Landbrugsproduktions Afsætning, end vi nu har maattet nøjes med.

Vi fik derefter at vide, at Tyskland havde stillet sig overordentlig velvilligt overfor det danske Landbrugsministeriums Ønsker. Dette er jeg vidende om. Ogsaa jeg paaskønner den store Forstaaelse, som navnlig takket være den herværende tyske Repræsentation har mødt os i landbrugsmæssige Spørgsmaal. Men jeg maa rigtignok samtidig fremhæve, at Tyskland ingenlunde har stillet sig lige saa velvilligt overfor vore andre Eksportvarer, og vi eksporterer jo ogsaa eller kunde eksportere en Del Industriprodukter til Tyskland. For disse har Tyskland rent ud sagt lukket højst forsvarligt. Man kan vel heller ikke komme bort fra den ikke uvæsentlige Kendsgerning, at Tyskland vel viser Venlighed, men ingen Købeevne. Jeg skal sandelig ikke med denne Antydning ville haane Tysklands nuværende Stilling, som rent menneskelig set maa gribe en. Jeg mener hermed blot, at hvis vor Land-